

Dövlətçərəy KAPULI

Dövlətçərəy Kapuli 9 avqust 1977-ci ildə Monqolustanın Bayan-Ulgi bölgəsindəki Bayannurda doğulub. Qazaxıstanın Ulustararası "Alaş" Ədəbi ödüllü, "Daryn" Dövlət Gənclər ödüllü laureatı, Qazaxıstan Yazıçılar Birliyi Astana bölməsinin sədri, "Samruk" ədəbiyyat və incəsənət dərgisinin baş redaktorudur.

"Samaryolu" (2007), "Çiçəklər soluncaya qədər" (2011), "Şertolgak" (2013), "Börüstigrak" (2014), "Terisburau" (2017), "Akit Ülmiçioğlunun həyat və yaradıcılığı" adlı kitabları nəşr edilib.

Doğulduğum günüm - öldüyüm gündür

Doğulduğum günüm - öldüyüm gündür, Aldandım dünyanı əvlənliğinə. Tır kimi çökəcək qədərmiş üçün Alımın möhürləndi Tanrı qatında.

Günlər aya döndü, aylar illərə, Şərqlər oxuyub, başımı qatdım. Söyləndim hey, gecə-gündüz demədən, Sevincim dörd oldu - bu yaşa çatdım.

Röyada göy atım kişnəməkdədir, - Düşündüm, burda bir hikmət var, əlbət. Tanrıkuq qayası yanlılıq səsə, Beynim alovlandı, budur həqiqət.

Sarar dörd yanımı güllərin ətri, - Ömrün vadisində yaşıl çəmənlər. Qəhbimlə ağılının davası başlar, Çökər ürəyimə ağır çilələr.

Qədr qalxar-enər, dolunay kimi, Yolu yoxusadır günəşin ancaq. Göylərə söyləyəm gerçəkliklərimi, Ayı seyr edərəm uçumlaracan.

Hər yandan bir hüzn sarar ətrafı, Şər vaxtı bir qulun ucalar səsi. Yüklənib köçürəm şeirlərimlə, Dəvə öz yükünü götürən kimi.

Dönüş

Keçən il öz doğma kəndimə dönüb, Əski duyğuların peşinə düşdüm. Fırtınada qalan, yağmurda qalan, Kədrə yumruqlayan xalq düşündüm.

Elo darıxmışdım o günlər üçün, Gözümü yaşartdı köhnə yurd-yuva. Qodur yanlış yola sapdırmadı heç, Ata yurda goldim dilimdə dua.

Er Tostik - məktəbdə oxuduğum yer, Şalkıyruq - atıma süvar olduğum. İgid Körpeş kimi göl qırağında Quzu da otardım, quzuçu oldum.

Ah çəkib hüznü şeirlər deyən Umay anamızın səsini eşitdim. Türklükdən boy verən kök-kömcəmi Bağrıma basaraq, xoyala getdim.

Burda saflığımdan, çocuqluğumdan Xatirə olaraq nə qalmışdı ki...? Xalqın kədərini fərqişə vardım, Bu dönüş keçmişə aparmışdı ki!..!

Babamın dağılmış ocağına da Dedim bir uğraşım, görüm, necədi. Qəlbimin səsinə duyacağıma Şübhə ola bilməz, üroyincədi.

Kültəpə - yığnağı ixtiyarların, Oraya baş qoyub yatmağım gəlir. Nənəmin ocaqda saca saldığı Buğda çörəyini dadmağım gəlir.

Abim öz öylə hörmüşdü onu, - Papağım qalmışdı axurun üstə. Bədəy "Kök Dönən"im görəsən, indi Məni yadırgayıb, yoxsa ki, istər?!

Şiliözək gölü... gübrə qoxusu... Əyri ağacları düzəldir bağban. Göl mənə ərək ilə deyirmi, görün, "Səni də düzəltmək görəkdir, oğlan".

Çəkdiyim kəməndin qalıqlarının Axsaxın üstünə şəh qonub, baxın. Nənə tərs xoyallar götürür hara? - Arxana baxmadan, məhmizlə atın.

Dağ keçisi buynuzuna atdığı Cidarım qalıbdı yaşıl çəməndə. Dəcəl dostlarımız şah damarın Qeyb edib ənənə idiyi gündən.

Ətoyinə düşyün vurdüğüm köynək Qaldı o zamandan at yohərinədi. Qədrin peşinə düşən gəncliyim Soyuyub-sovrulur hey, gündən-günə.

Nənəm haylayınca qoyun-keçini, Qaranlıq qovuşdu, xoyala daldım. Çırpınmasın deyə, şeir dənizim Qoyun-qucağımdan inci topladım.

Qaldı sarı qamçım sarı bozkırda, Talant, sökülüb çilələr çəkdim. Mühəddos sanmadım xoyallarımı, Özüm də kədrin qoynunda təkdim.

Fərqişə varmıdan acılar çəkib, Qeyb olan oğlana indi sözüüm var: Qutsal bir xoyal var - qazaxlığımdır, Qutsal bir bayraq var - onda gözüm var.

Nigarən qalmışam ənənəmdən, Təhlükə altında adətlərimiz... Fəqət, uca Tanrı yardım edərsə, Rahat uyuyacaq dədələrimiz!

Ölümün üstünə atılar, ancaq Bötü hücum etməz öz ocağına. Öz yemək yediyi qabı pisləyən Köpəklər yalmanar öz acığına.

Tanrım, qəlbim necə acılar çəkir, - Gül kimi solması vaxtı qodardə? Ulu babaların yoluma sadiq Oğullar böyüdək bu məmləkətdə.

* * *
Xozan yarpağının xıçılıtları Ruhunda səslənər, bulaqlar kimi. Dodağından qopan pıçılıtlarını, Daşların əzdiyi kipiqlərdimi?

Dəcəl kipiqlərin ucları elə, Döyünər ürəkədən qopan nəfəstək. Vərdiş elədiyi səhəbə belə Boylanar narahat, quru qəfəstək.

Səadət peşində açar çiçəklər, İnsanlar qorxudan alar qisası. Ögey ata olar həyat səninçün, Ya da at qoşulmuş kəl arabası.

Qısas almaq üçün fürsət dünyanı "Sevirom" deməkdən usanar dodaq. Çılğın günlər üçün hey darıxarsan, Ancaq olin yətməz, almazsan soraq.

Şərqlər ötməzsən, əvvəlki kimi, Kövrək ürəyini bürüyür kədr. Əzablara düşər bir quş misali, Torpağa tüpürüb, baxarsan hədr.

Xırda fikirlərin dağılıb gedər, Hər yoldan ötonə qulaq verərsən. Zaman günbatana öyilər, ancaq Kölgəsi düşəndə Yer kürəsinə.

Uğur səsi gələr Kəbə tərəfdən, Qoqar dodağımdan ilahi sözlər. Ayın şöfəqləri kölgəmi salar, Mən o dəliyəm ki, olmazı gözəl.

Yazığın gəlməsin fağır gecəyə, Kimdir bu nağıla inanan, yeni?! Kölgəm ilğim kimi böyüdü, birdən Kaimatın səsi titrədi məni.

Ötən gün bakirə qız deyil axı, Gözləri səyriyir axşamüstülər. Dolunay işarət yollayır biza, - Necə olacaqdır gələcək günlər.

Öz kölgəm özümə yad gəlir artıq, Hövsələ tapılmır ağılda, hissədə. Tale elə sıxıb ovcunda məni, Dəyənək yellənir başımın üstə.

Həyat gecaləməz kipiqlərdimə, Arxada günəşin boğduğu hüflüm. ...Daha özləyəm nə deyim ki, mon?! Mən özüm bir kabus kimiyyə, budu.

Uca dağlar aşıb, canımı üzüdim. Təpələri başında yuxuya daldım. Başımı söykəyib Balbaltasuya, İstəyimə çatıb, kamımı aldım.

Bələnib səhərin şöfəqlərinə, Açdım qucağıma günəşə, bunca. Ögər Balbaltasın üroyi vursa, Mən də oyanaram homin andanca.

Balbaltaş şirin bir körpə misali, Onun da laylayla ehtiyacı var. Mənsə, nigarənam ulularımdan, Əzablar səslənir qulaqlarımda.

Özüm həzz alıram əzablarımdan, Bir olan Allahə səcdə edirəm. Bir sənsən Vətənə bağlayan məni, Bir də bir kədrli səs eşidirəm...

Zülmət qaranlıqda güclə gedirəm, Alnımı qaşıyıb, düşünlürəm hey. Dəyər axtarmağa gecə keçsə də, Hərda azıb qalıb itirilmiş dəy?

Söyüd, ağcaqayın, şam, qovaq, bir də, Onların bəstəsi - qəmli bir hava... Məni uzaqlarda sevinc gözləyir, Beynim dumanlanır bu ehtışamdan.

Gözlərim önündə mavi tüstülər, İlğim yastılanır mavi dumanda. Bu gün də adi bir gün kimi keçdi, Əriyib həzm oldu vaxtın ağızında.

Etiraf edirəm günahlarımlı, Qoy, cəhənnəm olsun yazıçılıq da. Usandıım hibridlik etməkdən daha, Şər meydan sulayır indi dünyada.

Nə vaxtdır insanlıq lənətlənibdir, Zinətətsiz bir çəmə bənzəyir həyat. Cahillikdə gənclər axtarırsan sən, Nə günə düşməsən, sən, ey məxləuqat!

Beyinsiz başlarda düşüncə - qurban, Burda sərfəni itirənlər var. Boynum cəmiyyətin burulğanından İlahi, görəsən, nə vaxt qurtular?!

Həm işiq saçırısan, həm də qaranlıq, Hamar və möhtəşəm ağcaqayınsan. Uzaqdan diqqəti çəkən səmlərin, Sürüşkən gövdəsi nə deyir, qansan.

Sanki tamamilə sirlə bir səhər Açılır, taleyin üzünə gülür... Qulaq kəsilsən təbiətə sən, Bu təmasdan qəlbə təoskinlik gəlir.

Böyük bir dağ uçub düşür buzlaşa, İçini dağıdıb-sökür yovşanlar. Yollar kənarında üstündə balzam Əlvən işiq saçır ətrafa daşlar.

Xoyalım göylərdə qartal qovmada, Ürayım kədrli dolur, görüncə... Kaş ki, bir şeirə imza ataydım. Çiyələklər yərə düşməzdən incə.

İzini ver, başım əyim, təbiət, sənə, Hüsniyəm ən gözəl şeirlər yazım. Qoy, udum bir moruq glosini də, Və yənə heyranlıq olsun murazım.

Tərcümə edən:
İbrahim İLYASLI

